

PRØVEUTTAK OG FORBEHANDLING, FISKERISALT

1. Prøveuttak

Avhengig av hvordan saltet er lagret, er det nødvendig å foreta prøveuttaket på forskjellige måter. De mest vanlige lagringsmåter er: Frittliggende hauger, i bunge eller silo, i sekker eller lignende.

A. Uttak fra salthaug. Det skal tas like mengder (f.eks. 1 bønne) salt fra toppen av haugen og fra bunnen. Det skal tas mange prøver rundt hele haugen. For å gardere seg mot forandringer i haugen under prøveuttaket, f.eks. siging, o.a., stikkes en bordbit inn i haugen ovenfor det stedet hvor prøven tas.

B. Uttak fra bunge og silo. Det vil være umulig å få riktig prøve fra salt i bunge, silo eller lignende lagerplass hvor en ikke kommer til i bunnen av lageret. Slike partier ville best kunne prøvetas ved opplegget, f.eks. ved enden av et transportbånd. Forutsetningen er at saltstrømmen er jevn. En må tilse at en får hele saltstrømmens tverrsnitt i prøven. Det må tas ut små mengder med faste intervaller inntil hele partiet har passert.

C. Uttak fra sekker og lignende. Foreligger saltet i sekker eller annen stykkemballasje, tar en ut representativt antall sekker som tømmes, og saltet legges opp i haug for prøvetaking. Redskap og utstyr som benyttes må ikke kunne innvirke på prøven. Utstyr (bønner, spader, o.l.) av plast er sannsynligvis det beste, mens utstyr av jern og kopper ikke må benyttes.

D. Prøvealikkvot for innsending til laboratoriet. Kvadrering av prøve. Prøver uttatt som beskrevet ovenfor bør være minst 60-70 kg, gjerne mer. Dette blir for mye å sende til laboratoriet. De 60-70 kg helles derfor ut på rent, tørt og plant underlag og blandes godt ved at saltet legges opp i en kjegleformet haug slik at kornene ruller ned i alle retninger fra toppen. Haugen deles i 4 like store deler med vinkelrett kryss gjennom haugens topp, som vist på separat skisse. Dette kalles kvadrering av prøve. To deler som ligger mot hverandre (ikke ved siden av hverandre) fjernes. De gjenværende to delene legges opp i ny kjegleformet haug, kvadreres påny, og to deler fjernes. Prosessen gjentas inntil prøven blir passe stor, ca. 2 kg. Alt materialet fra en kvartdel (eventuelt 2 kvartdeler) skal tas med i den prøven som innsendes. Prøven pakkes i emballasje som hverken avgir eller opptar fuktighet, f.eks. Norgesglass, pulverflaske i plast med tett skrulokk, e.l.

Ved innsending skal prøven ledsages av nødvendige opplysninger, så som:

Dato for mottak/lossing av saltet
Båtens navn og lossested
Mottakers navn (importør/forhandler) og saltlager, dersom prøven ikke er tatt under lossing
Eksportland/havn
Saltets navn eller betegnelse og kvantum

Det vil alltid være aktuelt med utfyllende opplysninger, som f.eks. værforhold under lossing og en karakterisering av saltet: rent, grovt, tørt, fuktig, osv.

2. Forbehandling av prøve før analyse

Prøven på ca. 2 kg helles ut på et rent, tørt underlag. Den blandes godt, legges opp i haug og kvadreres som beskrevet under 1 D og ved skisse. Det blir tilbake en rest på ca. $\frac{1}{2}$ kg, som skal finknuses. Knusingen foretas i små porsjoner i morter. Etter at prøven har fått en noenlunde jevn kornstørrelse, halveres den ved kvadrering, og den ene halvpart knuses videre ned til en finhet som går gjennom sikt Mesh nr. 20 (. British Standard 0,84 mm). En kan prøve dette ved å ta en teskjefull over på sikten. Dette prøvesaltet må kastes, da de forurenses sterkt av materialet i sikteduken.

Knusingen må skje hurtigst mulig, slik at ikke saltets vanninnhold endres merkbart under pulveriseringen. Det knuste prøvematerialet oppbevares på glass med tett lokk og anvendes til de analyseformål det måtte være behov for.

Utveiling for de forskjellige analyser bør foregå så samtidig som mulig. Det veies ut parallelle prøver for alle bestemmelser.

Henvisning

Kvande-Pettersen, T.: Undersøkelse av fiskerisalt. Rapport fra Industrilaboratoriet, Kristiansund N, desember 1964.

Tilrådd av "Saltsfiskutvalget" oppnevnt av Fiskeridirektøren 1969.

Kvadrering av saltprøver

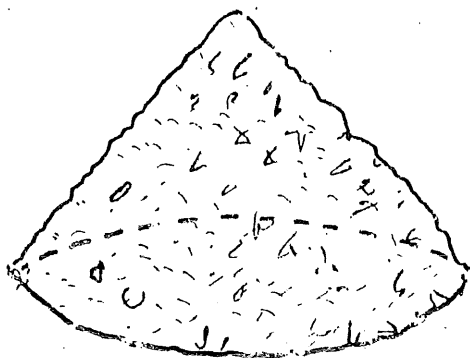

Fig. 1. Ferdig blandet haug.

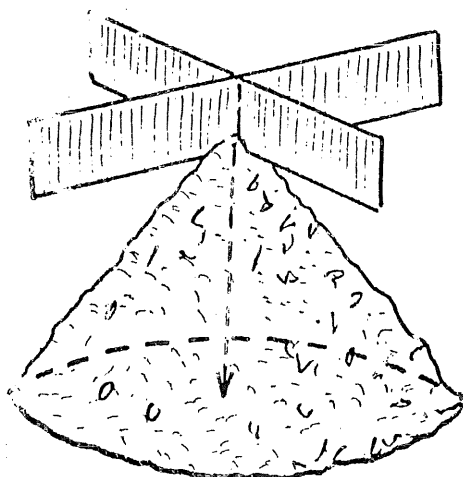

Fig. 2. Kvadreringens utførelse.

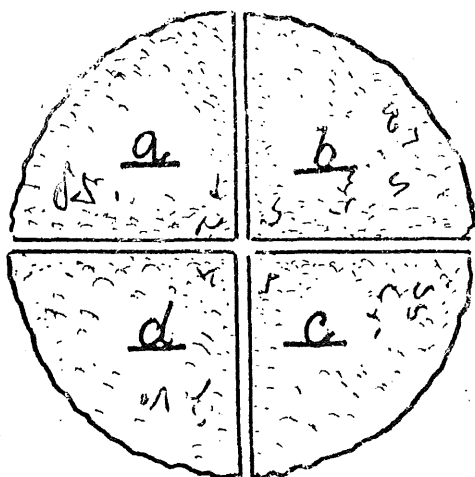

Fig. 3. To motstående kvartdeler, f.eks. a og c, fjernes. De gjenværende kvartdeler, b og d, slås sammen, legges opp i haug og kvadreres påny.